

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

**par dabasgāzes uzglabāšanas
sistēmas pakalpojuma tarifu
aprēķināšanas metodiku**

2020.gada 24.augustā
Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība	3
1) Pamatojums.....	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas.....	9
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	9

Pielikumā: Lēmuma projekts "Dabāsgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika".

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu “Dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodikas projekts).

Saskaņā ar Enerģētikas likuma 15.panta 1.¹daļu uzglabāšanas sistēmas operators sniedz dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojumu par regulatora noteiktajiem tarifiem vai par tarifiem, ko noteicis attiecīgais pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka regulators nosaka tarifu aprēķināšanas metodiku, un 25.panta pirmā daļa noteic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja pienākumu sniegt regulatoram tā pieprasīto informāciju regulatora noteiktajā laikā un kārtībā.

Metodikas projekts sagatavots, ņemot vērā 2020.gada 18.jūnijā izsludināto konsultāciju par Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumiem (turpmāk – krātuves noteikumi), kuri paredz būtiskas izmaiņas Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanā, kas ietekmē arī dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanu, kā arī ņemot vērā nepieciešamību vienādot enerģētikas nozares sistēmas operatoru sniegto pakalpojumu tarifu aprēķināšanas pieeju un veicināt efektīvu pakalpojuma sniegšanu. Ievērojot, ka grozāmo tiesību normu apjoms Regulatora 2017.gada 16.marta lēmumā Nr.1/7 “Dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) pārsniedz pusi no spēkā esošo metodikas tiesību normu apjoma, ir lietderīgi izdot Metodiku jaunā redakcijā.

Priekšlikumus un komentārus par Metodikas projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2020.gada 7.septembrim**.

Regulatora sagatavotais Metodikas projekts ir pievienots šā dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

Metodikas projekts sagatavots, ņemot vērā pakāpenisko pāreju uz enerģētikas nozares tarifu noteikšanu, ievērojot ieņēmumu griestu pieeju, kas jau tiek piemērota citu elektroenerģijas un dabasgāzes nozaru pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikās. Ieņēmumu griestu pieeju raksturo paredzams un stabils tarifs, uz darbības optimizāciju vērsta energoapgādes uzņēmumu pārvaldība un plašākas iespējas stimulējošu regulācijas mehānismu piemērošanai. Ņemot vērā pašreizējās energoapgādes sistēmas operatoru sniegto pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikās noteikto un apstākli, ka daļa no dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas operatora (turpmāk – sistēmas operators) izmaksām ir nekontrolējamas, proti, nav atkarīgas no sistēmas operatora darbības (dabasgāzes zudumu cenas, inflācijas izmaiņas u.c.), piemērotākā stimulējošās tarifu noteikšanas pieeja ir atļauto ieņēmumu griestu metode ar atļauto ieņēmumu iespējamu pārskatīšanu. Šāda pieeja nodrošinās tarifu stabilitāti regulatīvā perioda ietvaros, jo vienu nekontrolējamo izmaksu pieaugumu var kompensēt ar citu nekontrolējamo izmaksu samazinājumu, līdz ar to neradīsies nepieciešamība pārskatīt tarifus. Savukārt, izmantojot cenu griestu metodi, katru gadu tiktu pārskatītas tarifu vērtības atbilstoši inflācijas līmenim, neņemot vērā iespējamo izmaksu samazinājumu izmaksu grupās.

Vienlaikus Metodikas projekts sagatavots, ņemot vērā dabasgāzes tirgus dalībnieku pieaugošo interesi par iespēju uzglabāt dabasgāzi Inčukalna pazemes gāzes krātuvē un veikto krātuves noteikumu publisko konsultāciju, kas paredz būtiskas izmaiņas dabasgāzes krātuves jaudas rezervēšanas kārtībā, paredzot jaudas rezervēšanā izmantot izsoles procedūru.

Regulatīvais periods un tarifu periods

Metodikas projektā ieviesti jauni termini – “regulatīvais periods”, “tarifu periods”, “regulatīvais rēķins”, “atļautie ieņēmumi”, “plānotie ieņēmumi”, kā arī precizēti termini, kas ietverti Metodikā.

Nemot vērā, ka uzglabāšanas sistēmas pakalpojums tiek nodrošināts ar krātuves jaudas rezervēšanu, Metodikas projektā ietverts termins “jaudas rezervēšanas pakalpojums”, kas ir dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojums, ar kuru tiek nodrošināta krātuves jaudas produkta rezervēšana dabasgāzes glabāšanai un dabasgāzes iesūkšanās un izņemšana no krātuves. Metodikas projektā ieviests regulatīvais periods (periods, kam tiek noteikti atļautie ieņēmumi), kura ilgums tiek noteikts no diviem līdz pieciem gadiem, savukārt tarifu perioda ilgums ir viens gads, un tas ir vienāds ar krātuves ciklu (esošā gada 1.maijs – nākamā gada 30.aprīlis). Lai atvieglotu sistēmas operatora izmaksu un uzglabātās dabasgāzes apjoma plānošanu, Metodikas projekts paredz tarifu perioda pāreju no kalendārā gada uz krātuves ciklu.

Jaudas rezervēšanas pakalpojuma tarifi (turpmāk – tarifi) tiek noteikti tarifu periodam, paredzot iespēju Regulatoram pieņemt lēmumu par tarifu perioda pagarināšanu.

Regulatīvā perioda ilgums ir cieši saistīts ar stimulējošo regulēšanas elementu ieviešanu. Sistēmas operatora investīcijas efektivitātes pasākumos atmaksājas ilgākā laika posmā, līdz ar to nav ekonomiska pamata ieviest efektivitātes pasākumus, ja regulatīvais periods ir viens vai divi gadi. Sistēmas operators vienlaikus ar tarifu projektu iesniedz pamatojumu tarifu aprēķinā izmantotajam regulatīvajam periodam un nepieciešamības gadījumā arī tarifu periodam.

Metodikas projekts paredz, ka atļautie ieņēmumi tiek noteikti visam regulatīvajam periodam un paliek nemainīgi visā regulatīvajā periodā, izņemot, ja radušās izmaksu starpības, ko ietekmē:

1. faktiskās dabasgāzes, kuru izmanto dabasgāzes zudumu segšanai un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanai, cenas atšķirība no tarifu aprēķinā iekļautās plānotās dabasgāzes cenas;
2. faktiskās inflācijas atšķirības no tarifu aprēķinā iekļautās plānotās inflācijas;
3. pamatotas neparedzētās izmaksas, kas radušās ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ.

Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, plānotie ieņēmumi var mainīties tikai šādos gadījumos:

1. ja iepriekšējā tarifu perioda faktiskie ieņēmumi atšķiras no plānotajiem ieņēmumiem jaudas rezervēšanas pakalpojuma apjoma prognozes izmaiņu dēļ vai saistībā ar krātuves noteikumos noteiktajiem dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotāju maksājumiem par krātuves jaudas rezervēšanas izsolēm vai citiem ieņēmumiem no jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanas;
2. ja veidojas iepriekš minētās izmaksu starpības, kas ietekmē atļauto ieņēmumu apmēru regulatīvā perioda laikā.

Faktisko un plānoto ieņēmumu un izmaksu starpības, kas nav atgūtas regulatīvajā periodā, tiek attiecinātas uz nākamo regulatīvo periodu.

Nemot vērā dabasgāzes tirgus dalībnieku sniegto viedokli par izstrādāto krātuves noteikumu projektu, Metodikas projektā ietvertas normas, kuru mērķis ir nodrošināt, ka tarifu vērtības tarifu periodam ir zināmas pēc iespējas laicīgi. Sistēmas operatoram tarifu projekts nākamajam regulatīvajam periodam ir jāiesniedz ne vēlāk kā esošā regulatīvā perioda pēdējā gada 1.septembrī, savukārt informācija par plānoto ieņēmumu korekciju uz esošā regulatīvā perioda nākamo tarifu periodu jāiesniedz katru gadu ne vēlāk kā 15.novembrī. Šādi termiņi izvēlēti, lai

nodrošinātu, ka tarifi nākamajam tarifu periodam ir zināmi ne vēlāk kā attiecīgā kalendārā gada 1.februārī.

Tarifu aprēķināšanas pieeja

Metodikas ietvars nosaka, ka sistēmas operators aprēķina tarifus tā, lai nodrošinātu dabasgāzes krātuves efektīvu izmantošanu. Sistēmas operatora atļautie ieņēmumi (ieņēmumi, kurus sistēmas operators ir tiesīgs atgūt regulatīvajā periodā) tiek noteikti tādā pašā apmērā kā uz regulatīvo periodu attiecināmās tehnoloģiski un ekonomiski pamatotās izmaksas efektīvai jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanai. Lai noteiktu uz katru tarifu periodu attiecināmos plānotos ieņēmumus, atļautie ieņēmumi tiek dalīti ar tarifu periodu skaitu regulatīvajā periodā, attiecīgi sākotnēji uz visiem tarifu periodiem tiek attiecināts vienāds atļauto ieņēmumu apmērs. Plānoto ieņēmumu apjoms tarifu periodā var mainīties iepriekš minētajos gadījumos.

Nosakot tarifus tarifu periodam, tiek nodrošināts, ka kopējie plānotie ieņēmumi no jaudas produktu rezervēšanas ir vienādi ar kopējiem uz konkrēto tarifu periodu attiecināmajiem plānotajiem ieņēmumiem. Balstoties uz tarifu periodam noteiktajiem plānotajiem ieņēmumiem, tiek noteikts krātuves jaudas rezervēšanas pamatprodukta – grupētās jaudas produkta – tarifs.

Grupētās jaudas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{GJP} = \frac{Ie_{pl} - Ie_{2GJP} - Ie_{2GJPy-1} - Ie_{KPP} - Ie_{VPP} - IK_{tp}}{Q_{GJP}},$$

kur:

T_{GJP} – grupētās jaudas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā];

Ie_{pl} – plānotie ieņēmumi [EUR];

Ie_{2GJP} – plānotie ieņēmumi no divu gadu grupētās jaudas produkta, ko nosaka kā divu gadu grupētās jaudas produkta tarifa un krātuves prognozētās tehniskās jaudas, kas tiek rezervēta divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

$Ie_{2GJPy-1}$ – faktiskie ieņēmumi no divu gadu grupētās jaudas produkta iepriekšējā tarifu periodā, ko nosaka kā divu gadu grupētās jaudas produkta iepriekšējā tarifu perioda tarifa un krātuves prognozētās tehniskās jaudas, kas tiek rezervēta divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

Ie_{KPP} – plānotie ieņēmumi no krājumu pārceļšanas produkta, ko nosaka kā krājumu pārceļšanas produkta tarifa un krātuves prognozētās tehniskās jaudas, kas tiek rezervēta krājumu pārceļšanas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

Ie_{VPP} – plānotie ieņēmumi no virtuālās pretplūsmas produkta, ko nosaka kā virtuālās pretplūsmas produkta tarifa un krātuves prognozētās tehniskās jaudas, kas tiek rezervēta virtuālās pretplūsmas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

Q_{GJP} – krātuves prognozētā izmantotā jauda, kas tiek rezervēta grupētās jaudas produkta ietvaros [kWh].

Ievērojot, ka plānotie ieņēmumi no divu gadu grupētās jaudas produkta tiek noteikti, ņemot vērā divu gadu grupētās jaudas produkta tarifu, kas savukārt tiek aprēķināts, pamatojoties uz grupētās jaudas produkta tarifu, formulu iespējams izteikt, aizstājot plānotos ieņēmumus no divu gadu grupētās jaudas produkta. Ievērojot, ka krātuves noteikumos noteikts, ka divu gadu grupētās jaudas produkta rezervēšanai ir pieejama krātuves jauda 2 TWh apjomā, grupētās jaudas produkta tarifa aprēķināšanas formulu var izteikt šādi:

$$T_{GJP} = \frac{Ie_{pl} - Ie_{2GJP} y_{-1} - Ie_{KPP} - Ie_{VPP} - IK_{tp}}{Q_{GJP}} \times \frac{1}{(1 + \frac{2 \times K_{2GJP}}{Q_{GJP}})},$$

kur:

K_{2GJP} – sistēmas operatora noteikts koeficients regulatīvajam periodam divu gadu grupētās jaudas produktam, ko nosaka, ņemot vērā nākamās ziemas un vasaras dabasgāzes cenas prognozi un citus ilgtermiņa produkta vērtību ietekmējošus faktorus.

Vienlaikus, ievērojot, ka krātuves pieprasījuma dinamiku būtiski ietekmē dabasgāzes tirgus dinamika, kā arī to, ka, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un efektīvu krātuves tehnisko darbību, nepieciešams nodrošināt pēc iespējas sabalansētu krātuves darbības principu, papildu jaudas rezervēšanas produktu – divu gadu grupētās jaudas produkts un atslēdzamās jaudas produkts – tarifi noteikti, piemērojot koeficientu.

- *Divu gadu grupētās jaudas produkta tarifa koeficientu* sistēmas operators nosaka, ņemot vērā nākamās ziemas un vasaras dabasgāzes cenas prognozi un citus ilgtermiņa produkta vērtību ietekmējošus faktorus. Metodikas projektā noteikts, ka koeficients ir vienāds vai lielāks par 1.
- *Atslēdzamās jaudas produkta tarifa koeficientu* sistēmas operators nosaka tā, lai veicinātu jaudu rezervēšanas pakalpojuma pieprasījumu un nodrošinātu sistēmas operatora izmaksu segšanu. Koeficients tiek noteikts, ņemot vērā sistēmas operatora izmaksu struktūru, kā arī riskus, kas saistīti ar nepietiekamu krātuves piepildījumu ar dabasgāzi. Metodikas projektā noteikts, ka koeficients ir robežās no 0,4 līdz 1.

Papildinot jaudas rezervēšanas produktu klāstu, standartizēta pieeja arī attiecībā uz krājumiem, kas pēc jaudas produkta izmantošanas termiņa beigām nav izņemti no krātuves. Atbilstoši krātuves noteikumiem izveidots krājumu pārceļšanas produkts. Šī produkta mērķis ir motivēt jaudas produktu izmantošanas termiņa ievērošanu, tādējādi nodrošinot efektīvu un ilgtspējīgu krātuves darbību. Attiecīgi tarifs noteikts tā, lai nodrošinātu, ka konkrētā tarifu periodā dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotājiem izmaksu ziņā efektīvāk būtu plānot uzglabājamās dabasgāzes daudzumu precīzi vai iegādāties divu gadu grupētās jaudas produktu. Lai to nodrošinātu, par tarifa bāzes vērtību tiek izmantots iepriekšējās sezonas divu gadu grupētās jaudas produkts kopā ar tam piemēroto dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotāju maksu par produkta rezervēšanu un tam piemērots koeficients.

- *Krājumu pārceļšanas produkta koeficientu* sistēmas operators nosaka, ņemot vērā nepieciešamību veicināt krātuves efektīvu lietošanu. Metodikas projektā noteikts, ka koeficients ir lielāks par 1.

Tarifu aprēķināšanā izmantotie koeficienti tiek noteikti regulatīvajam periodam. Sistēmas operators, sniedzot pamatojumu, var noteikt atšķirīgus tarifu aprēķināšanas koeficientus, pamatojumu sniedzot ne vēlāk kā 18 mēnešus pirms attiecīgā tarifu perioda sākuma. Tādējādi tiek nodrošināts, ka, veicot krātuves jaudas rezervēšanu tarifu perioda ietvarā, dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotājiem ir zināmi piemērojamie koeficienti nākamajam tarifu periodam.

Regulatīvais rēķins un ieņēmumu korekcijas

Metodikas projektā paredzēts ieviest regulatīvo rēķinu, kura mērķis ir nodrošināt sistēmas operatoram iespēju atgūt (atgriezt) starpību starp plānotajiem un faktiski gūtajiem ieņēmumiem, kā arī nekontrolējamās izmaksas.

Regulatīvajā rēķinā tiek uzskaitītas ieņēmumu un izmaksu starpības. Regulatīvā rēķina atlikums tiek samazināts, kad regulatīvā rēķina atlikums tiek attiecināts uz ieņēmumu korekciju (attiecas

uz atļautajiem ieņēmumiem) vai uz plānoto ieņēmumu korekciju (attiecas uz plānotajiem ieņēmumiem).

Ieņēmumu korekcija tiek noteikta līdz tarifu projekta iesniegšanai un tiek vienādā apmērā attiecināta uz tarifu periodiem viena regulatīvā perioda ietvarā. Nosakot ieņēmumu korekciju, tiek ņemts vērā:

- līdz regulatīvā perioda beigām neatgūtās (neatgrieztās) atļauto ieņēmumu un faktisko ieņēmumu starpības;
- līdz regulatīvā perioda beigām neatgūtās (neatgrieztās) plānoto un faktisko nekontrolējamo izmaksu starpības;
- līdz regulatīvā perioda beigām neatgūtās pamatotas neparedzētās izmaksas, kas radušās ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ;
- regulatīvā perioda kontrolējamo izmaksu samazinājumi (speciāli, motivējoši nosacījumi attiecināmi uz izmaksu samazinājumiem, kas saistīti ar operatora darbības efektivitātes uzlabošanu).

Ieņēmumu korekcija tiek noteikta tā, lai regulatīvā rēķina atlikums uz regulatīvā perioda sākumu būtu nulle. Izņēmums ir situācija, kad regulatīvā rēķina uzkrājums pārsniedz 50% no plānotajiem ieņēmumiem – šādos gadījumos paredzēts, ka Regulators var lemt par regulatīvā rēķina uzkrājuma izlietošanu citiem mērķiem, kas saistīti ar jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanu.

Plānoto ieņēmumu korekciju var noteikt katram tarifu periodam regulatīvā perioda ietvarā. Regulatīvā perioda ietvarā regulatīvajā rēķinā tiek uzskaitītas:

- plānoto un faktisko ieņēmumu starpība, tai skaitā krātuves noteikumos noteiktie dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotāju maksājumi par krātuves jaudas rezervēšanas izsolēm vai citām darbībām, kas saistītas ar jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanu;
- plānoto un faktisko nekontrolējamo izmaksu starpības;
- pamatotas neparedzētās izmaksas, kas radušās ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ.

Par sistēmas operatora nekontrolējamām izmaksām tiek uzskatītas izmaksas, kuru izmaiņas sistēmas operators nevar ietekmēt. Metodikas projektā ietverti divi nekontrolējamo izmaksu veidi: starpība starp plānotajām dabasgāzes zudumu izmaksām un faktiskajām dabasgāzes zudumu izmaksām, kas veidojas faktisko un plānoto dabasgāzes cenu atšķirību dēļ, un starpība starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un faktisko inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā. Šīs izmaksas izmaiņas uzskatāmas par sistēmas operatoram nekontrolējamām, jo inflācijas rādītāju var ietekmēt ekonomiskās situācijas izmaiņas Latvijā un pasaulē, savukārt dabasgāzes cenu var ietekmēt āra gaisa temperatūra, pieprasījums pēc sašķidrinātās dabasgāzes tirgū, dažādi globāli notikumi ekonomikā un politikā.

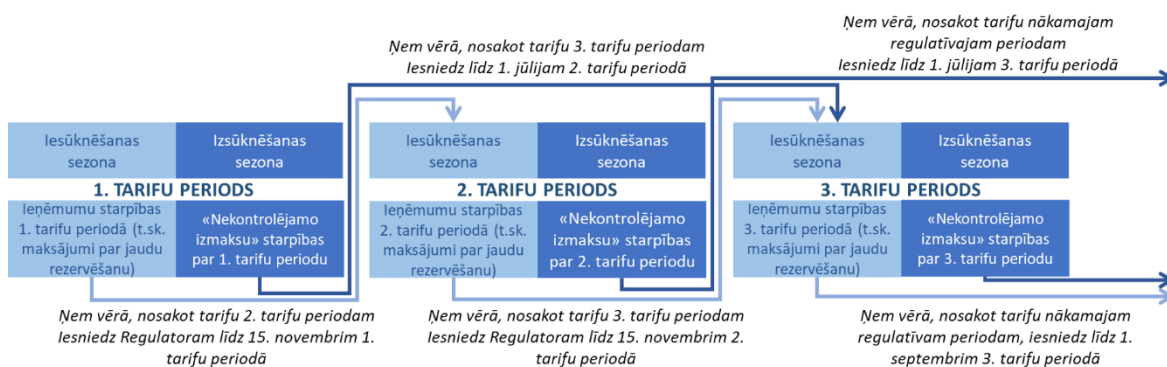
Plānoto ieņēmumu korekcija tiek noteikta, līdzsvarojot vajadzību samazināt pārmērīgas tarifu svārstības starp augsta un zema jaudas rezervēšanas pakalpojuma pieprasījuma gadiem un vajadzību ierobežot pārmērīgu regulatīvā rēķina pozitīvu vai negatīvu atlikumu uzkrāšanos.

Ievērojot dabasgāzes tirgus dinamiku un dabasgāzes tirgus dalībnieku sniegtos viedokļus, Metodikas projekts paredz regulatīvā rēķina pārskatīšanas ciklu, kas nodrošina pēc iespējas drīzāku regulatīvā rēķina atlikumu attiecināšanu uz atļautajiem/ plānotajiem ieņēmumiem. Regulatīvajā rēķinā ieņēmumu un izmaksu starpības tiek uzskaitītas šādos termiņos:

- ne vēlāk kā līdz 15.novembrim esošajā tarifu periodā – plānoto un faktisko ieņēmumu starpība, tai skaitā dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotāju krātuves noteikumos noteikto maksājumu par krātuves jaudas rezervēšanas izsolēm vai citām darbībām, kas saistītas ar jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanu;

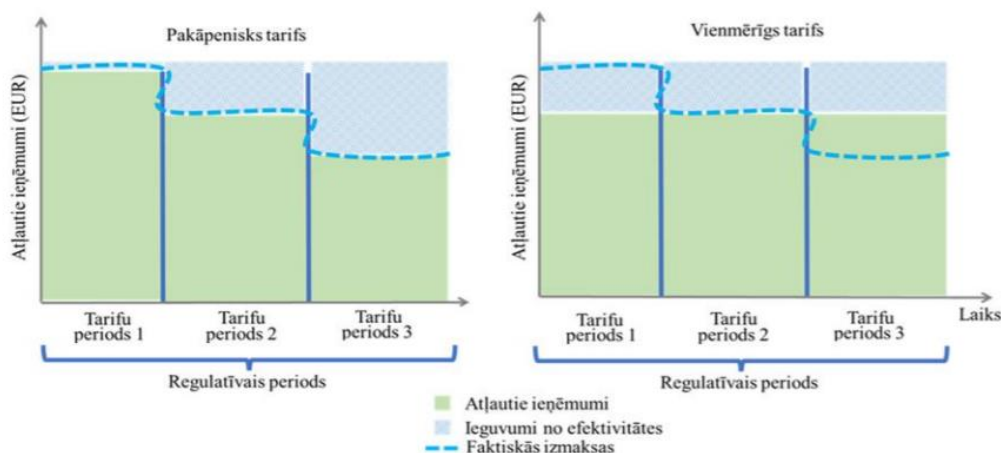
- divus mēnešus pēc tarifu perioda beigām – visas izmaksu starpības no tā tarifu perioda, kas attiecināmas uz plānoto ieņēmumu korekciju;
- līdz ar jauna tarifu projekta izskatīšanu – visas ieņēmumu un izmaksu starpības, kas attiecināmas uz attiecīgā regulatīvā perioda ieņēmumu korekciju.

Attēlā zemāk shematiski atainota regulatīvā rēķina uzskaitē un atlikuma attiecināšana uz plānoto ieņēmumu korekciju, pieņemot, ka regulatīvais periods ir trīs gadi.

Darbības efektivitātes koeficients

Attiecīgi, ņemot vērā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas un Valsts kontroles ieteikumus, Metodikas projektā iestrādāti stimulējošās regulācijas elementi, lai veicinātu sistēmas operatora efektīvāku darbību. Eiropas Savienības dalībvalstīs neizmanto vienotu pieeju efektivitātes koeficienta noteikšanā. Daudzās dalībvalstīs, nosakot efektivitātes koeficientu, tiek izmantoti starptautiski salīdzinoši pētījumi, kā arī nozares produktivitātes, inflācijas, algu izmaiņu un citi rādītāji. Metodikas projekts nosaka, ka Regulators tarifu projekta izvērtēšanas ietvaros, ņemot vērā salīdzināmus Eiropas Savienības un Latvijas energoapgādes sistēmas operatoru efektivitātes rādītājus un citus pamatotus, objektīvus rādītājus, var noteikt efektivitātes koeficientu regulatīvajam periodam. Nosakot efektivitātes koeficientu, Regulators ņem vērā sistēmas operatora sniegto viedokli par efektivitātes koeficienta apmēru un iespējamo ietekmi uz dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas drošu darbību. Regulatora ieskatā efektivitātes koeficients ir jānosaka ar vienmērīgu ieguvumu iekļaušanu tarīfos visā regulatīvajā periodā, taču pastāv arī alternatīvs variants – iekļaut ieguvumus tarīfos pakāpeniski visā regulatīvajā periodā atbilstoši tarifu periodiem (skat. attēlu).

Metodikas projekts ietver normu, kas paredz, ka gadījumā, ja iepriekšējā regulatīvajā periodā radies izmaksu ietaupījums, sistēmas operators pamato faktisko izmaksu atšķirību pa izmaksu

grupām un samazina nākamajā regulatīvajā periodā uz dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotājiem attiecināmās plānotās jaudas rezervēšanas pakalpojumu izmaksas izmaksu ietaupījuma apmērā. Savukārt, ja izmaksu ietaupījums veidojas darbības efektivitātes uzlabošanas rezultātā, ieņēmumu korekcijas daļa ir vienāda ar 50% no faktiskā izmaksu ietaupījuma.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Metodikas projekts ir izstrādāts, konsultējoties ar sistēmas operatoru.

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Metodikas projektā ietvertais regulējums ietekmēs Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietotājus, dabasgāzes galalietotājus, kuri iegādājas dabasgāzi no tirgotājiem, kas izmanto jaudas rezervēšanas pakalpojumu, kā arī vienoto dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoru.

Priekšsēdētājs

R. Irklis

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

Dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika

Izdota saskaņā ar [Enerģētikas likuma 15.panta 1.¹daļu](#)
un likuma "[Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem](#)"
[9.panta](#) pirmās daļas 2.punktu un [25.panta](#) pirmo daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika (turpmāk – metodika) nosaka kārtību, kādā aprēķina un nosaka dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma (dabasgāzes iesūkņēšana, glabāšana un izņemšana) tarifus.
2. Metodikā lietoti šādi termini:
 - 2.1. **atļautie ieņēmumi** – dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas operatora (turpmāk – sistēmas operators) ieņēmumi par dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojumu, kuri sedz ar uzglabāšanas sistēmas pakalpojumu saistītās tehnoloģiski un ekonomiski pamatotās izmaksas un kurus sistēmas operators ir tiesīgs saņemt konkrētā regulatīvajā periodā;
 - 2.2. **dabasgāzes patēriņš tehnoloģiskām vajadzībām** – krātuves tehnoloģisko procesu nodrošināšanai izlietotā dabasgāze;
 - 2.3. **dabasgāzes zudumi** – krātuvē iesūkņēto un no krātuves izņemto dabasgāzes apjomu starpība krātuves ciklā, neskaitot dabasgāzes patēriņu tehnoloģiskām vajadzībām;
 - 2.4. **izmaksas** – sistēmas operatora tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma efektīvai sniegšanai;
 - 2.5. **jaudas rezervēšanas pakalpojums** – dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas pakalpojums, ar kuru tiek nodrošināta krātuves jaudas produkta rezervēšana dabasgāzes glabāšanai un dabasgāzes iesūkņēšana un izņemšana no krātuves;
 - 2.6. **krātuves prognozētā izmantotā jauda** – trīs iepriekšējos krātuves ciklos vidējā izmantotā krātuves jauda. Ja kādā no trijiem iepriekšējiem krātuves cikliem krātuves tehniskā jauda tika pilnībā izmantota, nosakot krātuves prognozēto izmantoto jaudu, attiecībā uz šo krātuves ciklu tiek izmantota krātuves tehniskās jaudas prognoze krātuves ciklam, kurā plānots uzsākt piemērot aprēķinātos tarifus, kas noteikta saskaņā ar Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumiem;
 - 2.7. **plānotie ieņēmumi** – uz tarifu periodu attiecināta atļauto ieņēmumu daļa;
 - 2.8. **regulatīvais periods** – laika periods, kuram nosaka atļautos ieņēmumus;
 - 2.9. **regulējamo aktīvu bāze (RAB)** – sistēmas operatora aktīvi vai to daļa, kas nepieciešami efektīvai uzglabāšanas sistēmas pakalpojuma sniegšanai;
 - 2.10. **tarifu periods** – laika periods, kuram tiek noteikti tarifi.
3. Regulatīvā perioda ilgums ir no diviem līdz pieciem gadiem. Tarifu perioda ilgums ir viens gads un tas ir vienāds ar krātuves ciklu. Iesniedzot tarifu projektu, sistēmas operators iesniedz pamatojumu tarifu aprēķinā izmantotajam regulatīvajam periodam un nepieciešamības gadījumā tarifu periodam. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – regulators)

var lemt par regulatīvā perioda un tarifu perioda pagarināšanu un par attiecīgā tarifu periodā piemērojamajām tarifu vērtībām. Regulatīvais periods un tarifu periods sākas attiecīgā gada 1.maijā.

4. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, atļautie ieņēmumi regulatīvajā periodā nemainās, izņemot, ja regulatīvajā rēķinā uzskaitīta šīs metodikas 33.2., 33.3. vai 33.4.apakšpunktā noteiktā izmaksu starpība.
5. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, plānotie ieņēmumi tarifu periodā mainās atbilstoši šīs metodikas 37.punktā noteiktajai plānoto ieņēmumu korekcijai. Sistēmas operators visas izmaksas uzrāda tūkstošos *euro* [tūkst. EUR] ar precizitāti līdz vienai zīmei aiz komata un dabasgāzes apjomu kilovatstundās [kWh], kas noapaļotas līdz veselam skaitlim.

2. Atļauto ieņēmumu noteikšana

6. Atļautie ieņēmumi ir vienādi ar izmaksām, kas attiecināmas uz sistēmas operatora sniegto jaudas rezervēšanas pakalpojumu:

$$AI_{USO} = I_{USO},$$

kur:

I_{USO} – atļautie ieņēmumi [EUR];

I_{USO} – kopējās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas [EUR].

7. Atļautie ieņēmumi sedz tarifu aprēķinā iekļaujamās kopējās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas, kuras nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$I_{USO} = I_{kap} + I_{nod} + I_{ekspl} - I_{USO\ ef} + I_{kor},$$

kur:

I_{kap} – krātuves kapitāla izmaksas [EUR];

I_{nod} – nodokļu izmaksas, kas attiecināmas uz krātuvi [EUR];

I_{ekspl} – krātuves ekspluatācijas izmaksas [EUR];

$I_{USO\ ef}$ – jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu apmērs, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas efektivitāti, kā arī saimnieciskās darbības efektivitāti [EUR];

I_{kor} – ieņēmumu korekcija, kas noteikta, ņemot vērā šīs metodikas 2.3.apakšnodaļā minēto regulatīvā rēķina atlikumu uz attiecīgā regulatīvā perioda sākumu [EUR].

8. Regulators, ņemot vērā salīdzināmus Eiropas Savienības un Latvijas energoapgādes sistēmas operatoru efektivitātes rādītājus un citus pamatotus, objektīvus rādītājus, var noteikt izmaksu efektivitātes koeficientu regulatīvajam periodam. Nosakot izmaksu efektivitātes koeficientu, regulators ņem vērā sistēmas operatora pamatoto viedokli par izmaksu efektivitātes koeficienta apmēru un tā ietekmi uz krātuves drošu darbību. Izmaksu efektivitātes koeficientu piemēro daļai no jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksām, lai noteiktu šo izmaksu daļu, kas sistēmas operatoram jāsamazina līdz nākamā regulatīvā perioda sākumam un kāds tiks piemērots tarifu noteikšanā nākamajā regulatīvajā periodā. Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu daļu, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas efektivitāti, kā arī saimnieciskās darbības efektivitāti, nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$I_{USO\ ef} = (I_{USO} - I_{kor} - I_{nod}) \times K_{ef},$$

kur:

K_{ef} – izmaksu efektivitātes koeficients.

9. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, uz katru tarifu periodu tiek attiecināts vienāds jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu apmērs, kāds sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas efektivitāti, kā arī saimnieciskās darbības efektivitāti. Pēc sistēmas operatora pamatota lūguma regulators var atļaut piemērot citu principu jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu apmēra attiecināšanai uz katru tarifu periodu regulatīvā perioda ietvaros.
10. Sistēmas operators lieto izmaksu attiecināšanas modeli, kura pamatprincipus un ieviešanu saskaņo ar regulatoru.
11. Nodokļu izmaksas veido nekustamā īpašuma nodoklis, un to aprēķina saskaņā ar normatīvajiem aktiem tikai no RAB sastāvā iekļautajiem aktīviem.

2.1. Kapitāla izmaksas

12. Kapitāla izmaksas veido kapitāla atdeve un nolietojums (amortizācija):

$$I_{kap} = P_{KA} + I_{nol},$$

kur:

P_{KA} – kapitāla atdeve [EUR];

I_{nol} – RAB iekļauto pamatlīdzekļu vai to daļas nolietojums un RAB iekļauto nemateriālo ieguldījumu vai to daļas vērtības norakstījums [EUR].

13. Sistēmas operators veido tādu kapitāla izmaksu uzskaiti, kas dod precīzu un nepārprotamu priekšstatu par krātuves kapitāla izmaksām. Sistēmas operators skaidrojumu par pielietoto kapitāla izmaksu attiecināšanas modeli iesniedz vienlaikus ar tarifu projektu.

2.1.1. Regulējamo aktīvu bāze

14. Krātuves RAB vērtības aprēķinos iekļauj sistēmas operatora īpašumā esošo pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu iepriekšējā gada finanšu pārskata atlikušo vai bilances vērtību gada beigās, neiekļaujot finanšu ieguldījumus, debitoru parādus, vērtspapīrus un līdzdalību kapitālos, naudas līdzekļus, krājumus, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, kā arī pamatlīdzekļu vērtības daļu, kas finansēta no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta. RAB atbilst ilgtermiņa jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanai piesaistītā kapitāla vērtībai (pašu kapitāls un ilgtermiņa kredīti). Lai nodrošinātu atbilstošus stimulus, kas piešķirti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.aprīļa Regulas (ES) Nr.[347/2013](#), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr.[1364/2006/EK](#), groza Regulu (EK) Nr.[713/2009](#), Regulu (EK) Nr.[714/2009](#) un Regulu (EK) Nr.[715/2009](#) 13.pantu, RAB var iekļaut kopējo interešu projektos radušās pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, ja, izstrādājot kopējo interešu projektu, tā virzītājs ir pamatojis šāda stimula nepieciešamību un iekļāvis šā stimula papildu ieguvumus projekta izmaksu un ieguvumu analīzē un regulators ir pieņēmis lēmumu par šāda stimula piešķiršanu.
15. Ja aktīvi vai to daļa tiek izmantota cita ar jaudas rezervēšanas pakalpojumu nesaistīta pakalpojuma sniegšanai vai citu iemeslu dēļ netiek izmantota jaudas rezervēšanas pakalpojuma efektīvai sniegšanai, aktīvu vai to daļas vērtību neiekļauj šīs metodikas 14.punktā noteiktajā RAB vērtībā.
16. Tarifu projekta izvērtēšanas gaitā regulators, to pamatojot, var noteikt no šīs metodikas 14.punktā noteiktās RAB vērtības atšķirīgu RAB sastāvā iekļauto aktīvu vai to daļas vērtību. Lai noteiktu, vai RAB sastāvā iekļautie aktīvi nepieciešami jaudas rezervēšanas pakalpojuma

sniegšanai efektīvā veidā, regulatoram, izvērtējot tarifu projektu, ir tiesības uzdot sistēmas operatoram veikt RAB sastāvā iekļauto aktīvu tehniskā stāvokļa, kalpošanas ilguma un izmantošanas efektivitātes novērtējumu. Regulators apstiprina novērtējuma darba uzdevumu un pieņem šī darba uzdevuma izpildi.

17. Regulators, izvērtējot tarifu projektu, var veikt kapitāla izmaksu korekciju, ja regulators konstatē, ka sistēmas operators RAB vērtības aprēķinos iekļāvis aktīvus vai to daļu, kura netiek izmantota jaudas rezervēšanas pakalpojuma efektīvai sniegšanai.

2.1.2. Kapitāla atdeve

18. Kapitāla izmaksu noteikšanai izmanto RAB un kapitāla atdeves likmi. Kapitāla atdevi nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$P_{KA} = RAB \times wacc,$$

kur:

RAB – RAB vērtība, kas noteikta saskaņā ar šīs metodikas 2.1.1.apakšnodaļu [EUR];

wacc – vidējā svērtā kapitāla atdeves likme [%].

19. Kapitāla atdeves likmi nosaka regulators saskaņā ar kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodiku.

2.1.3. RAB iekļauto pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījums

20. RAB iekļauto pamatlīdzekļu vai to daļas nolietojumu un RAB iekļauto nemateriālo ieguldījumu vai to daļas vērtības norakstījumu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$I_{nol} = I_{nol\,pam} + I_{nol\,nem},$$

kur:

$I_{nol\,pam}$ – RAB iekļauto pamatlīdzekļu nolietojums [EUR];

$I_{nol\,nem}$ – RAB iekļauto nemateriālo ieguldījumu izveidošanas izmaksu norakstījums [EUR].

21. RAB iekļauto pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina saskaņā ar starptautiskajiem grāmatvedības standartiem un sistēmas operatora pieņemto grāmatvedības politiku.
22. RAB iekļauto nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījumu aprēķina pētniecības un sistēmas operatora attīstības izmaksām, koncesiju, patentu, licenču, preču zīmju un citu nemateriālo ieguldījumu izmaksām (izņemot sistēmas operatora nemateriālo vērtību), ņemot vērā starptautiskos grāmatvedības standartus un sistēmas operatora pieņemto grāmatvedības politiku.

2.2. Eksploatācijas izmaksas

23. Krātuves eksploatācijas izmaksas nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$I_{ekspl} = I_{tehn\,proc} + I_{pers} + I_{rem} + I_{saīmn},$$

kur:

$I_{tehn\,proc}$ – dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas [EUR];

I_{pers} – personāla un sociālās izmaksas [EUR];

I_{rem} – kārtējo īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un veikto eksploatācijas remontu izmaksas [EUR];

I_{saimn} – pārējās saimnieciskās darbības izmaksas [EUR].

24. Nosakot krātuves ekspluatācijas izmaksas, sistēmas operators var ņemt vērā plānoto inflāciju attiecīgajā regulatīvajā periodā iekļautajiem gadiem. Iesniedzot tarifu projektu, sistēmas operators iesniedz pamatojumu ekspluatācijas izmaksu aprēķinā izmantotajai plānotajai inflācijai.
25. Tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksās neiekļauj kompresoru darbības nodrošināšanai izlietotās dabasgāzes izmaksas.
26. Dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$I_{tehn\ proc} = (G_{zud} + G_{tehn}) \times C_{zud},$$

kur:

G_{zud} – plānotie dabasgāzes zudumi [kWh];

G_{tehn} – plānotais dabasgāzes patēriņš tehnoloģiskām vajadzībām [kWh];

C_{zud} – plānotā vidējā dabasgāzes zudumu cena [EUR/kWh].

27. Personāla un sociālās izmaksas aprēķina saskaņā ar [Darba likumu](#) un sociālās apdrošināšanas jomu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.
28. Īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un veikto kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas un darbu, kuri nepieciešami sistēmas operatora grāmatvedības bilanci esošo un nomāto dabasgāzes uzglabāšanas aktīvu un administrēšanas aktīvu pamatlīdzekļu (ēku, būvju, iekārtu u.c.) uzturēšanai darba kārtībā un saglabāšanai un kurus veic citi komersanti, izmaksas noraksta un iegrāmato pārskata periodā, kurā tās radušās. Šajā pozīcijā iekļauj krājumu uzturēšanas finansēšanas izmaksas atbilstoši plānotajam krājumu aprites ciklam, piemērojot komersanta faktisko aizņēmuma likmi. Krājumu uzturēšanas finansēšanas izmaksas tiek novērtētas, ņemot vērā nepārtrauktu un drošības prasībām atbilstošu jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo krājumu apjomu. Ja faktiskā aizņēmuma likme, ko piemēro krājumu finansēšanas izmaksu novērtēšanai, pārsniedz pēdējo 6 mēnešu vidējo Latvijas Bankas publicēto nefinanšu sabiedrībām izsniegto īstermiņa kredītu (*euro*) mainīgo procentu likmi (jaunajiem darījumiem) atbilstoši krājumu apjomiem, krājumu uzturēšanas finansēšanas izmaksas tiek novērtētas, piemērojot pēdējo 6 mēnešu vidējo Latvijas Bankas publicēto nefinanšu sabiedrībām izsniegto īstermiņa kredītu (*euro*) mainīgo procentu likmi (jaunajiem darījumiem) atbilstoši krājumu apjomiem. Šajā pozīcijā neuzskaita ar kapitalizētu remontu un jaunu pamatlīdzekļu izveidi saistītās izmaksas un to veikšanai uzturēto krājumu finansēšanas izmaksas.
29. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas ir ar sistēmas operatora darbību saistītās izmaksas, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanu, un nav iekļautas citās izmaksu pozīcijās.

2.3. Regulatīvais rēķins un ieņēmumu korekcija

30. Sistēmas operators izveido regulatīvo rēķinu, kurā atbilstoši šīs metodikas 31., 33. un 35.punktam uzskaita starpības starp plānotajiem un faktiskajiem (prognozētajiem) ieņēmumiem un izmaksām.
31. Sistēmas operators divas nedēļas pēc krātuves iesūkņēšanas sezonas beigām regulatīvajā rēķinā uz krātuves iesūkņēšanas sezonas pēdējo dienu uzskaita:
 - 31.1. starpību, kas veidojas starp plānotajiem ieņēmumiem un faktiskajiem ieņēmumiem tarifu periodā. Faktiskos ieņēmumus tarifu periodā nosaka, ņemot vērā saskaņā ar šo

- metodiku noteiktos krātuves jaudas produktu tarifus un tarifu periodā faktisko rezervēto krātuves jaudu attiecīgā jaudas produkta ietvaros;
- 31.2. kopējos aprēķinātos ieņēmumus tarifu periodā no dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas lietotāju (turpmāk – lietotājs) maksājumiem saistībā ar Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos noteikto krātuves jaudu rezervēšanas izsoles procedūru, kurus nosaka, ņemot vērā rezervēto krātuves jaudu attiecīgā jaudas produkta ietvaros un tam piemēroto maksu;
- 31.3. citus ieņēmumus no jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanas.
32. Sistēmas operators ne vēlāk kā katra gada 15.novembrī iesniedz regulatoram informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu, kas noteikts saskaņā ar šīs metodikas 31.punktu.
33. Sistēmas operators divu mēnešu laikā pēc tarifu perioda beigām vai līdz ar jauna tarifu projekta iesniegšanu uz tarifu perioda pēdējo dienu regulatīvajā rēķinā uzskaita:
- 33.1. starpību, kas veidojas starp plānotajiem ieņēmumiem un faktiskajiem ieņēmumiem tarifu periodā;
- 33.2. starpību starp plānotajām dabasgāzes zudumu izmaksām un faktiskajām dabasgāzes zudumu izmaksām. Izmaksu starpību aprēķina, ņemot vērā faktisko dabasgāzes cenu tarifu periodā, nemainoties plānotajam dabasgāzes zudumu apjomam tarifu periodā;
- 33.3. starpību starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un faktisko inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā, kuru nosaka, izmantojot šādu formulu:
- $$IIP_{kg} = ((I_{pers\ t} + I_{rem\ t} + I_{saimn\ t}) - I_{ne\ t}) \times (PCI_{If} - PCI_{pl}),$$
- kur:
- IIP_{kg} – starpība starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un faktiskās inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā [EUR];
- $I_{pers\ t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās personāla un sociālās izmaksas, kas attiecināmas uz konkrēto tarifu periodu [EUR];
- $I_{rem\ t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās kārtējo īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un veikto ekspluatācijas remontu izmaksas, kas attiecināmas uz konkrēto tarifu periodu [EUR];
- $I_{saimn\ t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, kas attiecināmas uz konkrēto tarifu periodu [EUR];
- $I_{ne\ t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās ekspluatācijas izmaksas, kuras attiecināmas uz konkrēto tarifu periodu un uz kurām inflācijas radītās izmaksu izmaiņas regulatīvajā periodā nav plānotas [EUR];
- PCI_{If} – faktiskā kumulatīvā patēriņa cenu inflācija attiecīgajam tarifu periodam [%];
- PCI_{pl} – tarifu aprēķinā izmantotā plānotā kumulatīvā patēriņa cenu inflācija attiecīgajam tarifu periodam [%];
- 33.4. pamatotas faktiskās neparedzētās izmaksas, kas radušās iepriekšējā tarifu perioda ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ, ciktāl tās nav atgūstamas citādi.
34. Sistēmas operators ne vēlāk kā katra gada 1.jūlijā iesniedz regulatoram informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu, kas noteikts saskaņā ar šīs metodikas 33.punktu.
35. Šīs metodikas 7.punktā noteikto ieņēmumu korekciju nākamajam regulatīvajam periodam nosaka šādi:
- 35.1. ja regulatīvā perioda beigās regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs, ieņēmumu korekcijas daļa ir vienāda ar regulatīvā rēķina atlikumu un palielina šīs metodikas 7.punktā noteiktās izmaksas nākamajam regulatīvajam periodam;

- 35.2. ja regulatīvā perioda beigās regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs, ieņēmumu korekcijas daļa ir vienāda ar regulatīvā rēķina atlikumu un samazina šīs metodikas 7.punktā noteiktās izmaksas nākamajam regulatīvajam periodam;
- 35.3. ja regulatīvā perioda faktiskie (prognozētie) ieņēmumi atšķiras no atļautajiem ieņēmumiem vai faktiskās šīs metodikas 33.punktā minētās izmaksas atšķiras no tarifu aprēķinā apstiprinātajām izmaksām, starpību, kas nav attiecināta uz plānoto ieņēmumu korekciju attiecīgajā regulatīvajā periodā, ieskaita regulatīvajā rēķinā, atbilstoši palielinot vai samazinot šīs metodikas 7.punktā noteikto ieņēmumu korekciju nākamajam regulatīvajam periodam;
- 35.4. ja regulatīvā perioda faktiskās (prognozētās) jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas, izņemot izmaksu starpības, kas minētas šīs metodikas 35.3.apakšpunktā, pa izmaksu grupām ir mazākas par tarifu aprēķinā apstiprinātajām izmaksām pa izmaksu grupām (turpmāk – izmaksu ietaupījums), sistēmas operators pamato faktisko izmaksu atšķirību pa izmaksu grupām, izmaksu ietaupījumu ieskaitot regulatīvajā rēķinā. Ja izmaksu ietaupījums veidojas darbības efektivitātes uzlabošanas rezultātā, ieņēmumu korekcijas daļa, ko attiecina uz nākamo regulatīvo periodu, ir vienāda ar 50% no faktiskā izmaksu ietaupījuma (starpība starp izmaksu ietaupījumu un šīs metodikas 35.5.apakšpunktā noteikto attiecīgo efektivitātes uzlabošanas rezultātā radušos izmaksu pieaugumu) un to ieskaita regulatīvajā rēķinā, atbilstoši samazinot šīs metodikas 7.punktā noteiktās izmaksas nākamajam regulatīvajam periodam;
- 35.5. ja regulatīvā perioda faktiskās (prognozētās) jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas, izņemot izmaksu starpības, kas noteiktas šīs metodikas 35.3.apakšpunktā, pa izmaksu grupām ir lielākas par tarifu aprēķinā apstiprinātajām izmaksām pa izmaksu grupām (turpmāk – izmaksu pieaugums), sistēmas operators attiecīgās izmaksas neieskaita regulatīvajā rēķinā, izņemot gadījumus, ja izmaksu pieaugums pa izmaksu grupām veidojas darbības efektivitātes uzlabošanas rezultātā. Ja izmaksu pieaugums pa izmaksu grupām veidojas darbības efektivitātes uzlabošanas rezultātā, sistēmas operators iesniedz regulatoram pamatojumu izmaksu pieaugumam pa izmaksu grupām un izmaksu pieaugumu pilnā apmērā ieskaita regulatīvajā rēķinā, atbilstoši palielinot šīs metodikas 7.punktā noteiktās izmaksas nākamajam regulatīvajam periodam;
- 35.6. ja regulatīvajā periodā ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ radušās neparedzētās izmaksas ir pamatotas, un ciktāl tās nav atgūtas vai atgūstamas citādi, neparedzētās izmaksas faktiskā apmērā ieskaita regulatīvajā rēķinā, atbilstoši palielinot šīs metodikas 7.punktā noteiktās izmaksas nākamajam regulatīvajam periodam.
36. Sistēmas operators informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu, kas noteikts saskaņā ar šīs metodikas 35.3., 35.4., 35.5. un 35.6.apakšpunktu, sniedz saskaņā ar šīs metodikas 49.punktā noteikto kārtību.
37. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, plānoto ieņēmumu korekciju regulatīvajā periodā ietilpstošam nākamajam tarifu periodam nosaka šādi:

- 37.1. ja saskaņā ar šīs metodikas 32.punktu iesniegtā regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs un tas uz esošā tarifu perioda 15.novembri ir lielāks par vienu procentu no esošā tarifu perioda plānotajiem ieņēmumiem un nepārsniedz desmit procentus no tiem, plānoto ieņēmumu korekcijas daļa ir vienāda ar regulatīvā rēķina atlikumu un palielina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam;
- 37.2. ja saskaņā ar šīs metodikas 32.punktu iesniegtā regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs un tas uz esošā tarifu perioda 15.novembri ir lielāks par desmit procentiem no plānotajiem ieņēmumiem, uz plānoto ieņēmumu korekciju attiecina regulatīvā rēķina atlikumu daļu, kura ir vienāda ar desmit procentiem no plānotajiem ieņēmumiem, kam pieskaitīta puse no atlikušā regulatīvā rēķina atlikuma, un tā palielina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam;
- 37.3. ja saskaņā ar 32.punktu iesniegtā regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs un tas uz esošā tarifu perioda 15.novembri ir lielāks par vienu procentu no tarifu perioda atļautajiem ieņēmumiem un nepārsniedz desmit procentus no tiem, plānoto ieņēmumu korekcijas daļa ir vienāda ar regulatīvā rēķina atlikumu un samazina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam;
- 37.4. ja saskaņā ar šīs metodikas 32.punktu iesniegtā regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs un tas uz esošā tarifu perioda 15.novembri ir lielāks par desmit procentiem no plānotajiem ieņēmumiem, uz plānoto ieņēmumu korekciju attiecina regulatīvā rēķina atlikumu daļu, kura ir vienāda ar desmit procentiem no plānotajiem ieņēmumiem, kam pieskaitīta puse no atlikušā regulatīvā rēķina atlikuma, un tā samazina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam.
38. Ja regulatīvā rēķina atlikums uz tarifu perioda sākumu pārsniedz 50% no plānotajiem ieņēmumiem, regulators lemj par regulatīvā rēķina atlikuma izlietošanu. Regulatīvā rēķina atlikumu var attiecināt uz plānoto ieņēmumu korekciju, nākamā regulatīvā perioda ieņēmumu korekciju vai ar jaudas rezervēšanas pakalpojuma attīstību saistītām investīcijām.

3. Tarifu aprēķins

39. Plānotos ieņēmumus nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$Ie_{pl} = \frac{AI_{USO}}{TP_{reg}},$$

kur:

Ie_{pl} – plānotie ieņēmumi [EUR];

TP_{reg} – tarifu periodu skaits regulatīvajā periodā [skaits].

40. Grupētās jaudas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{GJP} = \frac{Ie_{pl} - Ie_{2GJP} - Ie_{2GJPy-1} - Ie_{KPP} - Ie_{VPP} - IK_{tp}}{Q_{GJP}},$$

kur:

T_{GJP} – grupētās jaudas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā];

le_{2GJP} – plānotie ieņēmumi no divu gadu grupētās jaudas produkta, ko nosaka kā divu gadu grupētās jaudas produkta tarifa un krātuves prognozētās izmantotās jaudas, kas tiek rezervēta divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

$le_{2GJPy-1}$ – faktiskie ieņēmumi no divu gadu grupētās jaudas produkta iepriekšējā tarifu periodā, ko nosaka kā divu gadu grupētās jaudas produkta iepriekšējā tarifu perioda tarifa un krātuves prognozētā tehniskā jaudas, kas tiek rezervēta divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

le_{KPP} – plānotie ieņēmumi no krājumu pārcelšanas produkta, ko nosaka kā krājumu pārcelšanas produkta tarifa un krātuves prognozētās izmantotās jaudas, kas tiek rezervēta krājumu pārcelšanas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

le_{VPP} – plānotie ieņēmumi no virtuālās pretplūsmas produkta, ko nosaka kā virtuālās pretplūsmas produkta tarifa un krātuves prognozētās izmantotās jaudas, kas tiek rezervēta virtuālās pretplūsmas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

Q_{GJP} – krātuves prognozētā izmantotā jauda, kas tiek rezervēta grupētās jaudas produkta ietvaros [kWh];

IK_{tp} – ieņēmumu korekcija, kas attiecināma uz tarifu periodu [EUR].

41. Divu gadu grupētās jaudas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{2GJP} = T_{GJP} \times K_{2GJP},$$

kur:

T_{2GJP} – divu gadu grupētās jaudas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā];

K_{2GJP} – sistēmas operatora noteikts koeficients regulatīvajam periodam divu gadu grupētās jaudas produktam, ko nosaka, ņemot vērā nākamās ziemas un vasaras dabasgāzes cenas prognozi un citus ilgtermiņa produkta vērtību ietekmējošus faktorus. $K_{2GJP} \geq 1$.

42. Atslēdzamās jaudas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{AJP} = T_{GJP} \times K_{AJP},$$

kur:

T_{AJP} – atslēdzamās jaudas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā];

K_{AJP} – sistēmas operatora noteikts koeficients regulatīvajam periodam atslēdzamās jaudas produktam, ko nosaka, lai veicinātu jaudu rezervēšanas pakalpojuma pieprasījumu, ņemot vērā sistēmas operatora izmaksu struktūru, kā arī riskus, kas saistīti ar nepietiekamu krātuves piepildījumu ar dabasgāzi. K_{AJP} ir robežās no 0,4 līdz 1.

43. Krājumu pārcelšanas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{KPP} = \frac{le_{2GJPPy-1p}}{2} \times K_{KPP},$$

kur:

T_{KPP} – krājumu pārceļšanas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā];

$Ie_{2GJPP\ y-1p}$ – faktiskie ieņēmumi no divu gadu grupētā jaudas produkta iepriekšējā tarifu periodā, ko nosaka kā divu gadu grupētās jaudas produkta iepriekšējā tarifu perioda tarifa un krātuves prognozētās izmantotās jaudas, kas tiek rezervēta divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu, tam pieskaitot lietotāju maksājumus saistībā ar Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos minēto divu gadu grupētās jaudas produktu krātuves jaudu rezervēšanas izsoles procedūru iepriekšējā tarifu periodā [EUR/kWh/krātuves ciklā];

K_{KPP} – sistēmas operatora regulatīvajā periodā noteikts koeficients krājumu pārceļšanas produktam, ko nosaka, ņemot vērā nepieciešamību veicināt krātuves efektīvu lietošanu. $K_{KPP} > 1$.

44. Virtuālās pretplūsmas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{VPP} = \frac{T_{GJP\ y-1}}{2},$$

kur:

T_{VPP} – virtuālās pretplūsmas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā];

$T_{GJP\ y-1}$ – iepriekšējā tarifu perioda grupētās jaudas produkta tarifs [EUR/kWh/krātuves ciklā].

45. Ja saskaņā ar šīs metodikas 44.punktā noteikto formulu aprēķinātais virtuālās pretplūsmas produkta tarifs ir lielāks par atslēdzamās jaudas produkta tarifu konkrētajam krātuves ciklam, virtuālās pretplūsmas produkta tarifu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$T_{VPP} = T_{AJP}$$

46. Plānotie ieņēmumi tiek aprēķināti tā, lai nodrošinātu šādu sakarību:

$$Ie_{pl} - IK_{tp} = Ie_{GJP} + Ie_{AJP} + Ie_{2GJP} + Ie_{2GJPy-1} + Ie_{KPP} + Ie_{VPP},$$

kur:

Ie_{GJP} – plānotie ieņēmumi no grupētās jaudas produkta, ko nosaka kā grupētās jaudas produkta tarifa un krātuves prognozētās izmantotās jaudas, kas tiek rezervēta grupētās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR];

Ie_{AJP} – plānotie ieņēmumi no atslēdzamās jaudas produkta, ko nosaka kā atslēdzamās jaudas produkta tarifa un krātuves prognozētās izmantotās jaudas, kas tiek rezervēta atslēdzamās jaudas produkta ietvaros, reizinājumu [EUR].

4. Tarifu noteikšanas procedūra

4.1. Tarifu projekta izstrādāšana un iesniegšana

47. Tarifu projektu sistēmas operators izstrādā saskaņā ar šo metodiku, nosakot ieņēmumus, kuri nepieciešami jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanas izmaksu segšanai.

48. Sistēmas operators aprēķina tarifus tā, lai atļautie ieņēmumi no jaudas rezervēšanas pakalpojuma nepārsniegtu sistēmas operatora pamatotās izmaksas, kas attiecinātas uz jaudas rezervēšanas pakalpojumu. Sistēmas operators tarifu aprēķinā, ja nepieciešams, iekļauj informāciju par aprēķināto tarifu piemērošanas kārtību.

49. Sistēmas operators līdz regulatīvā perioda pēdējā gada 1.septembrim rakstveidā un elektroniskā formā (tarifu un to veidojošo izmaksu aprēķinus *Excel* formātā) iesniedz regulatoram izvērtēšanai:
- 49.1. tarifu projektu un tam atbilstošās izmaksas nākamajam regulatīvajam periodam, sākot no dienas, kad plānots uzsākt piemērot aprēķinātos tarifus. Kopā ar tarifu projektu sistēmas operators iesniedz tarifu aprēķina projektā minēto tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu un minētās izmaksas pamatojošos dokumentus saskaņā ar regulatora noteikumiem par tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu;
 - 49.2. krātuves prognozēto izmantoto jaudu, kas tiek attiecināta uz katru no jaudas produktiem, un tās pamatojumu;
 - 49.3. informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu saskaņā ar šīs metodikas 35.punktu;
 - 49.4. pamatojumu sistēmas operatora piemērotajam šīs metodikas 41.punktā noteiktā divu gadu grupētās jaudas produkta koeficientam, šīs metodikas 42.punktā noteiktā atslēdzamās jaudas produkta koeficientam un šīs metodikas 43.punktā noteiktā krātuves pārceļšanas produkta koeficientam nākamajam regulatīvajam periodam.
50. Sistēmas operators, to pamatojot, var regulatīvā perioda laikā iesniegt regulatoram izvērtēšanai un saskaņošanai precizētus šīs metodikas 49.4.apakšpunktā minētos koeficientus ne vēlāk kā 18 mēnešus pirms tarifu perioda, kurā plānots precizētos koeficientus piemērot, sākuma.
51. Sistēmas operators rakstveidā un elektroniskā formā (tarifu un to veidojošo izmaksu aprēķinus *Excel* formātā) iesniedz regulatoram izvērtēšanai tarifu aprēķinu nākamajam regulatīvā perioda tarifu periodam līdz esošā tarifu perioda 15.novembrim.
52. Sistēmas operators var iesniegt regulatoram pamatotu pieprasījumu atļaut pašam noteikt tarifus saskaņā ar šo metodiku.
53. Sistēmas operators vienlaikus ar tarifu aprēķinu iesniedz regulatoram izmaksu pamatojumu un informāciju par plānotajiem ieņēmumiem pa tarifu veidiem. Ja tarifu aprēķinā iekļautā krātuves prognozētā izmantotā jauda atšķiras no šīs metodikas 2.6.apakšpunktā minētās krātuves prognozētās izmantotās jaudas, sistēmas operators vienlaikus ar tarifu aprēķinu iesniedz regulatoram pamatojumu krātuves prognozētās izmantotās jaudas izmaiņām.

4.2. Tarifu projekta izvērtēšana

54. Tarifu projektu regulators izvērtē likumā "[Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem](#)" noteiktajos termiņos un kārtībā.
55. Regulators, izvērtējot tarifu projekta veidojošo izmaksu pamatojumu, apstiprina vai noraida tarifus, vai uzdod sistēmas operatoram veikt tarifu pārrēķinu, vai groza tarifu projektu, ja sistēmas operators tarifu projekta izvērtēšanas procesā likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nesniedz regulatoram papildu informāciju par tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu vai ja kāda no tarifus veidojošajām izmaksām ir ekonomiski nepamatota un regulators tarifu projekta izvērtēšanas laikā to var apliecināt citā tiesiskā ceļā.
56. Tarifu projekta izvērtēšanas laikā sistēmas operators var iesniegt tarifu projekta labojumus un papildinājumus.
57. Ja regulators ir devis atļauju, atbilstoši [Energētikas likuma 15.panta](#) 1.¹daļai sistēmas operators pats nosaka tarifus saskaņā ar šo metodiku, ievērojot turpmāk norādīto kārtību:
- 57.1. ja sistēmas operators regulatīvajā periodā pieņem lēmumu par jauniem tarifiem, tad ne vēlāk kā 30 dienas pirms jauno tarifu spēkā stāšanās brīža publicē tarifus oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un informē regulatoru par tarifiem. Vienlaikus sistēmas operators iesniedz regulatoram pamatojumu tarifiem un informāciju par iepriekšējā regulatīvā perioda faktiskajām izmaksām, jauno tarifu prognozētos datus, kā arī

- salīdzinājuma tabulas, kurās norādītas lietotāju struktūras izmaiņas, un citus dokumentus, kuri pamato jauno tarifu nepieciešamību;
- 57.2. regulators 21 dienas laikā pēc tarifu saņemšanas izvērtē iesniegto tarifu atbilstību šai metodikai un iesniegto tarifu ekonomisko pamatojumu;
- 57.3. ja regulators 21 dienas laikā pēc tarifu saņemšanas nav pieņēmis lēmumu par iesniegto tarifu neatbilstību šai metodikai vai nav noraidījis tarifu ekonomisko pamatojumu, tad tarifi stājas spēkā sistēmas operatora noteiktā laikā;
- 57.4. ja regulators 21 dienas laikā pēc tarifu saņemšanas pieņem lēmumu par iesniegto tarifu neatbilstību šai metodikai vai noraida tarifu ekonomisko pamatojumu, tad tarifi nestājas spēkā sistēmas operatora noteiktajā laikā. Pieņemto lēmumu regulators septiņu dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas nosūta sistēmas operatoram un oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" publicē paziņojumu par pieņemto lēmumu, ar kuru atsauc tarifu spēkā stāšanos.
58. Regulators pēc savas iniciatīvas vai sistēmas operatora pieprasījuma var noteikt tarifu piemērošanas kārtību un kārtību, kādā sistēmas operators informē lietotājus un regulatoru par piemērojamiem tarifiem.

5. Noslēguma jautājumi

59. Sistēmas operators līdz 2020.gada 1.oktobrim iesniedz regulatoram atbilstoši šai metodikai izstrādātu tarifu projektu.
60. Atzīt par spēku zaudējušu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2017.gada 16.marta lēmumu Nr.1/7 "[Dabaszāģes uzglabāšanas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika](#)" (Latvijas Vēstnesis 2013, 193.nr.).
61. Metodika stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Priekšsēdētājs

R. Irklis